

مرور چند شعر باموضوع دفاع مقدس، اثر طیبه ثابت

ای چفیه ها پس نگیرید اندوه چشم ترم را



شاعر و پژوهشگر، ماجرا محسنی، خراسانی

طیبه سادات ثابت از شاعران خراسانی و متولد دی‌ماه ۱۳۵۳ است. اکثر آثار دفاع مقدسی ثابت را در قالب‌های سپید و بعضا غزل و چهارپاره می‌توان دید. آثار وی در مجموعه شعرهای «ترکش‌های اجابت» و «طراوت سرخ» منتشر شده است. از دیگر آثار منتشر شده او ۱۹ جلد کتاب‌در حوزه‌کودک و نوجوان بامضمون روایات، احادیث، قرآن و موضوع‌های اخلاقی، اجتماعی و دفاع مقدس است. «سقای کوچک»، «گنجشک صبح»، «مدال رمزی»، «باران سیاه»، «باید منشین»، «هزار تا دردرس» از دیگر آثار طیبه ثابت است. اشعار زیر گزیده‌ای از شعرهای ثابت با حال‌وهوای ایثار و دفاع مقدس است.

● خاطره

بر روی لباس خود نوشتی «هرا» یعنی که تویی فدایی عاشورا رفتی و لباس‌های تو خاطره گشت در موزه چشم ما به نام شهدا

● شهید

قرآن به چشمم می‌کشم تا رام باشم با درد وحشی‌تر شده آرام باشم حالا نگاه تازه‌ام درخواست کرده مثل شهید کوچجه‌مان گمنام باشم

● رفتن

از ممبر سُدّ مین، صنوبر می‌رفت با کوله‌ای از زخم برادر می‌رفت در خاطره‌اش سرخ‌تر از زخم نبود همبال عروج صد کبوتر می‌رفت

● فلسفه

ناراضی و مدعی، فقط پرگله‌ایم ما غافل از این مکتب و این فلسفه‌ایم بی‌نور نگاه شهدا، تاریک است هر راه اگر که رهرو قافله‌ایم

● پرنده

پرنده رشک می‌برد به وسعت زلال تو غریب مانده عمق مه دوباره با خیال تو به یادهای منتشر میان بادهای سرخ پرنده بال می‌زند به یاد شور و حال تو پرنده فکر می‌کند همیشه رو به پنجره پرنده مشق می‌کند فقط به خط بال تو تورفته‌ای و کشش‌هات هنوز می‌دهد نشان به باقی پرندگان مسیر اتصال تو ستاره سبز می‌شود همین که روی سنگرت پرنده گریه می‌کند رفیق خوش به حال تو به یادگار آن زمان گل‌گلوله مانده است کنار جانماز من و آخرین مدال تو

● چنان پرچم

امروز از تو با خدا گفتم جانبا‌یی بی‌پرونده مظلوم از تو که زحمت رنگ و رو رفته است مثل تویی خون می‌شود معلوم از تو که مغروری چنان پرچم از تو که کوهی و بدون حرف ردی نمانده از تو بر این شهر باریده بر خون سرفه‌هایت برف؟ گفتی که این دنیا پر از سایه است دنیا طلب‌ها دشمنت هستند می‌خوانم از تو تا نفس دارم تا چشم‌هایم روشن هستند وقتی که گفتم از تو و غربت با شعر از روز و شب و سالت شیرین نشد در کام بعضی‌ها حتی نرسیدند از حالت از سنگرت جز در دل هم‌رمز از راه تو جز «یادمان‌ها، نیست درد تو این خط»، را شکسته‌آه از «جبهه‌ای،ها یادمان‌ها نیست آن روز وقتی دیدمت تنها بین شهیدان راه می‌رفتی زیر لبت آرام می‌گفتی جا مانده‌ام، با آه می‌رفتی هم سنگرات خوب می‌دیدند در چشم تو «هیاهات، پیدا بود اشکی که می‌افتاد با حسرت، گویاترین تصویر دنیا بود

● جامانده

دستی بیاید بپاشد بر برکه خاکسترم را دستی که باید بنوشد شکر شب سنگرم را دستی که هرگز نباشد در عافیت ریشه داده هم خلوت سرخ آتش، سخره نگیرد پرم را دستی که هرگز نخندد بر خاطرات پر از خون از من نگیرد غنیمت آن نیمه دیگرم را افسوس سهمم نبوده جز زخم پیشانی گل ابری بیاید ببارد اندوه شعله‌ورم را جامانده در خاک جبهه، انگار دل با شهیدان ای چفیه‌ها پس نگیرید اندوه چشم ترم را

زین قندپار

علیرضا حیدری | مدرس ویراستاری

- یکی از گرت‌به‌رداری‌های نادرست که زنده‌یاد ابوالحسن نجفی نیز در کتاب «غلط‌نویسیم» به‌آن اشاره کرده‌از زبان انگلیسی و فرانسوی وارد زبان فارسی شده است، «بی تفاوت» است. در واقع «بی تفاوت» در فارسی به‌معنای «بدون فرقی و تمایز» است و در موارد غیر جاندار و انتزاعی به‌کار می‌رود. این تعبیر در کاربرد گرت‌به‌دارانه‌اش به‌جای «بی اعتنا» و «بی توجه» و «بی علاقه» به‌کار برده می‌شود؛ مثلاً:
- اوبه‌قوانین بی تفاوت است. (نادرست ✗)
- اوبه‌قوانین بی توجه است. (درست ✓)

#زین-قندپارسی

پناه گرفتن پشت سنگر قصه

نگاهی به چهار اثر داستانی شاخص که ماجرایشان وسط جنگ می‌گذرد



گروه فرهنگ و ادبیات

معرفی کتاب

درست ترش این است که بنویسیم داستان‌های دفاع و نه داستان‌های جنگی؛ اما به هر حال جنگ آن قدر مایه‌های غنی و پرورپیمانی دارد که هر نویسنده‌ای را به خودش جذب می‌کند. در این میان قصه‌نویسانی که خود جنگ را از نزدیک دیده‌اند و حتی در قامت رزمنده در آن حضور داشته‌اند کمی با دیگران تمایز دارند. آن‌ها طوری دیگر می‌نویسند، چون آنجا را زیسته و در آن حال و هوا نفس کشیده‌اند و طوری دیگر ما را به دل جنگ می‌کشانند. چهار اثری که در ادامه می‌خوانید نویسنده‌های در دل جنگ بوده‌اند و جزو بهترین‌های داستان‌های جنگی تاریخ ادبیات در این حوزه محسوب می‌شوند.

● زمین سوخته: اولین رمان جنگ

زمین سوخته بر اساس زندگی واقعی احمد محمود در دوران جنگ‌نوشته‌شده‌است. در دوران جنگ، او درهای زیادی را متحمل شد. او کسی نبود که از همان ابتدا برای دفاع به جبهه برود. او نیز می‌خواست که با خانواده خود به شهر دیگری مهاجرت کند، ولی مردم دیگر شهرها آن‌ها را نامرد و فراری می‌پنداشتند. هیچ کسی جز اهوازی‌ها و خوزستانی‌ها نمی‌توانستند آن‌ها را درک کنند. او به خوبی نشان می‌دهد که تازه بعد از برخورد بمب به تهران، مردم حال و هوای جنگ را درک کردند. محمود به خوبی ترسی که آن زمان در دلش وجود داشت به‌نمایش گذاشت و از سهل‌انگاری مردم و دولت آن زمان صحبت کرده است. شاید همین‌ها این اثر را به یکی از آثار متفاوت در حوزه جنگ عراق و ایران تبدیل کرده است. احمد محمود یک جنگ‌زده واقعی است که درد از دست دادن برادر را به خوبی درک کرده و آن را با نوک انگشتان هنرمندش، به صفحات کتاب «زمین سوخته» منتقل کرده است. کتاب «زمین سوخته» ابتدا سال ۱۳۶۱ و توسط نشر نو به چاپ رسید. این کتاب بار اول در ۱۰ هزار نسخه منتشر شد و چاپ دوم آن ۲۲ هزار نسخه بود. چاپ سوم نیز در ۷ هزار نسخه به انتشار رسید. بین چاپ سوم و چهارم فاصله‌ای طولانی ایجاد شد، ولی بالاخره سال ۱۳۸۰، چاپ چهارم توسط انتشارات معین منتشر شد. جالب اینجا ست که این کتاب سال ۱۳۹۸ به چاپ چهاردهم رسید.
ا دیگر آثار نویسنده می‌توان به داستان یک شهر، دیدار و آدم زنده اشاره کرد.

● سفر به گرای ۴۷۰: سفر اشرافی و حیرت‌انگیز یک نوجوان به عمق جبهه‌ها

احمد دهقان یکی از پدیده‌های ادبیات

گروه فرهنگ و ادبیات

درنگ

این پرسش همیشگی که نویسنده‌نبوی تا چه اندازه می‌تواند از تخیل برای نوشتن داستان زندگی پیامبر و مصومین بهره‌برد چالش همیشگی قلم‌نویسانی است که تلاش دارند اثری را درخور در این باره تولید کنند. اینکه تخیل تا چه اندازه‌ای مجاز است و نویسنده چگونه می‌تواند وجوه دراماتیک اثرش را پر رنگ‌تر کند. علیرضا سمیعی، شاعر و نویسنده مشهوری که با اینا گفت‌وگو کرده بود معتقد است داستان‌نویسی درباره مصومان^(۱) دشوار است، چرا که در دین اسلام

اعتقاد داریم حضرت محمد^(ص) و امامان معصوم^(ع) میرا از گناه و اشتباه هستند. این درحالی است که رمان‌روی نقاط ضعف دست می‌گذارد؛ شخصیت اصلی رمان، دن کیشوت، نوشته سرائنتس دچار جنون است و در «رابینسون کروزوئه»، نوشته دانیل دفو، شخصیت اصلی یک پسر لجباز و گناهکار است که دچار مشکلات زیادی می‌شود. ذات رمان به بیان نقاط ضعف و چالش‌ها گرایش دارد. از سوی دیگر در رمان تعلیق نقش پررنگی دارد که نویسنده با طرح و پاسخ به پرسش «چه رخ خواهد داد؟» خواننده را با خود همراه می‌کند. رمان نبوی، تاریخی است و خواننده می‌داند که چه رخ خواهد داد، بنابراین باید نویسنده از تعلیق دیگری استفاده کند.

علیرضا سمیعی از چالش‌های داستان نویسی درباره انبیا و معصومین می‌گوید

نویسنده باید به تاریخ مسلط باشد

نویسنده نبوی باید جسور و پر مطالعه باشد تا به زیبایی خواننده را با تعلیق «چگونه رخ خواهد داد؟» همراه کند. برای توفیق در این مسیر نویسنده باید به تاریخ مسلط باشد. سمیعی در بخش دیگری از این گفت‌وگو به تاریخچه داستان‌های منثور نبوی اشاره می‌کند و می‌گوید: «با ورود اسلام به ایران، ایرانیان به نوشتن متون منثور علمی، تاریخی و داستانی روی آوردند و تا مدت‌ها کتاب‌های نثر به زبان عربی بودند و ایرانیان به نوشتن داستان‌هایی بر اساس ترجمه قرآن و قصص انبیا اقدام کردند. اولین ایرانیایی که به نوشتن داستان‌های منثور نبوی اقدام کردند عرفا بودند که از جمله آثار آن‌ها می‌توان به «طبقات الصوفیه» و

پساکرونا، بازگشایی مدارس و گسست فرهنگی



پژوهشگر مطالعات فرهنگی محمد جواد اسنادی

که پس از تعطیلی دوساله آموزش حضوری به دلیل فراگیری کرونا، شاهد بازگشایی مدارس هستیم، این مسئله نیازمند توجه جدی‌تر و در نظر گرفتن تمهیداتی است. هرچند به نظر نمی‌رسد به دلیل مشکلات اداری و درگیری‌های برآمده از آن به این موارد توجهی جدی شود. در سنین نخست آموزش در مدارس، محیط نقشی بنیادین در آمیختگی پرورش و آموزش با یکدیگر دارد. درواقع با برنامه‌ریزی محیطی و توجه به رویدادسازی، مدیریت ارتباطات فردی و گروهی در میان دانش‌آموزان و رصد و پایش کنش‌های بیرونی ایشان است که می‌توان زمینه دست‌یافتن به خروجی‌های مطلوب را فراهم آورد. شاید آموزش مجازی در مقاطع آموزشی بالاتر چون دانشگاه که بیشتر جنبه‌ای تخصصی داشته و از مرحله پرورش عبور کرده‌اند ممکن باشد، ولی در مقاطع پایه، آسیب‌هایی جدی به همراه خواهد داشت. به این موارد بی‌توجهی کرد، برخورد صرفاً اداری و برآمده از نگاه‌های کوتاه مدت و بی‌توجه به بنیادهای فرهنگی و بیشتر رفع تکلیفی، خطری بزرگ پیش‌روی نظام آموزشی ماست. این روزها بزرگ

م تفاوت در حوزه جنگ، به نوعی نگاه خاص در داستان هم توجه نشان داده است. غفارزادگان نیز مانند بسیاری دیگر از نویسندگان هم‌عصر خود، عمده‌نگاهش را معطوف به وقایع پس از جنگ یعنی یافتن اجساد شهدای گمنام کرده و با استفاده از این نگاه، ذهنیت خواننده را به سوی جنگ واقعی معطوف کرده‌است. شخصیت سربازی که در این رمان ساخته و پرداخته شده، گرچه در ابتدا با هراسی شبانه‌روزی درگیر است، به مرور زمان خود را با موقعیت‌های واقعی جنگ تطبیق می‌دهد و تلاش می‌کند لحظه‌های جنگ را در ذهن خود مرور کند. نویسنده برخلاف دیگر نویسندگان که اغلب فضاهای جبهه‌های جنوب را به عنوان مکان اصلی حوادث جنگ برگزیده‌اند، خواننده‌اش را به فضای جبهه‌های غرب دعوت کرده است. «فال خون» اثری حساب‌شده در گونه ادبیات جنگ است که بیش از نگاه جنگی، نگاهی همسو با رشد ادبیات داستانی دارد. «فال خون»، نیز تاکنون به چندین زبان زنده دنیا ترجمه و عرضه شده است. هرگاه که حرف از ادبیات جنگ پیش می‌آید، خودبه‌خود نام‌هایی چون احمد محمود یا رمان «زمین سوخته» و قاسمعلی فراست

با رمان «نخل‌های بی‌سر» به یادمان می‌آید. دلیل این یادآوری ذهنی هم به آن علت است که نویسندگان مزبور از نگاه منتقدان و پژوهشگران ادبیات دفاع مقدس، به عنوان نویسندگان نسل اول شناخته شده‌اند.



«کشف‌المحجوب» اشاره کرد. دو رشته اثر منثور نبوی خلق شد که یکی شامل آثار تاریخی از جمله، تاریخ طبری و دیگری شامل متون عرفانی بود. در متون عرفانی بیشتر به احوال معنوی و در سیره‌های تاریخی به ظاهر زندگی و شخصیت حضرت محمد^(ص) پرداخته‌شده‌است و نویسنده نبوی امروز می‌تواند از تمام این منابع استفاده کند.»

شد، آن هم محیطی که به طور طبیعی و به دلیل عقب‌ماندگی‌های آموزشی برآمده از آموزش غیر حضوری، همه کوشش خویش را بر جبران کمبودهای آموزشی قرار خواهد داد. تصور کنید دانش‌آموزی که در آغاز کرونا وارد سال اول مدرسه شده و با آموزش غیر حضوری و حذف مدرسه مواجه شده است، امروز پس از دو سال وارد محیط مدرسه می‌شود، او از یک سو با یک بیگانگی ارتباطی و تعاملی با محیط و اجزای آن و از سوی دیگر به دلیل ضعف احتمالی در آموخته‌های آموزشی‌اش با فشار نظام‌مدرسه‌برای جبران عقب‌ماندگی‌ها روبه‌رو می‌شود. این مسئله در میزان آموزش‌پذیری تأثیر منفی داشته است، بلکه به گسست فرهنگی و تربیتی بزرگی آن هم در سنین اصلی پرورش‌پذیری منجر شده است. امروز بدون اغراق برجسته‌ترین وظیفه سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان نظام آموزش و پرورش کشور، یافتن راه‌حلی فوری برای حل این چالش است که اگر در همین بازه زمانی به آن توجه نشود، دچار آسیب در سرمایه اجتماعی از سوی این نسل خواهیم بود.